

Nr 19

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens konferens år 1958 vid dess fyrtioförsta sammanträde (sjunde sjöfartskonferensen) fattade beslut, dels ock i ämnet väckt motion.

Genom en den 27 februari 1959 dagtecknad proposition, nr 78, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående följande i nämnda protokoll omförmälda av Internationella arbetsorganisationens konferens år 1958 vid dess fyrtioförsta sammanträde (sjunde sjöfartskonferensen) fattade beslut, nämligen

1. Konvention (nr 108) angående nationella identitetshandlingar för sjömän,
2. Rekommendation (nr 105) angående innehållet i skeppsapotek,
3. Rekommendation (nr 106) angående medicinsk rådgivning per radio till fartyg till sjöss,
4. Rekommendation (nr 107) angående sjömäns anställning å fartyg registrerade i främmande land,
5. Rekommendation (nr 108) angående sjömäns sociala villkor och säkerhet i förhållande till fartygs registrering.

Texterna till konventionen och rekommendationerna har såsom bilagor (Bil. A—E) fogats till propositionen. Beträffande dessa texter får utskottet hänvisa till nämnda bilagor.

Internationella arbetskonferensens fyrtioförsta sammanträde (sjunde sjöfartskonferensen) hölls i Genève under tiden den 29 april—den 14 maj 1958. I konferensen deltog representanter för 46 av organisationens 80 medlemsstater. Av de deltagande medlemsstaterna hade det stora flertalet sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivarsidan. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation. Jämväl Danmark, Finland och Norge deltog på motsvarande sätt.

Ifrågavarande konvention och rekommendationer skall enligt artikel 19 i Internationella arbetsorganisationens stadga underställas riksdagen.

I samband med propositionen har utskottet behandlat den i anledning av densamma väckta motionen II:498 av herrar *Carlsson* i Göteborg och *Andreasson*. I motionen yrkas, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t

hemställer att frågan om ratificerande av konventionen 108 snarast aktualiseras i Nordiska rådet för att på så sätt bringas till sin snara lösning».

Beträffande innehållet i propositionen och i motionen hänvisas, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, till propositionen och motionen.

Över *konventionen nr 108 och rekommendationerna nr 105—108* har yttranden avgivits av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, sjöfartsstyrelsen, Svenska sjöfolksförbundet, Svenska stewardsföreningen, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet och Sveriges redareförening.

Dessutom har yttranden avgivits *över konventionen nr 108* av arbetsmarknadsstyrelsen, statens kriminaltekniska anstalt, statspolisintendenten, statens utlänningskommission, generaltullstyrelsen, överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, *över rekommendationen nr 105* av medicinalstyrelsen, *över rekommendationen nr 106* av medicinalstyrelsen och telestyrelsen, *över rekommendationen nr 107* av arbetsmarknadsstyrelsen samt *över rekommendationen nr 108* av arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen.

Konvention (nr 108) angående nationella identitetshandlingar för sjömän

Konventionen

Konventionen äger tillämpning på varje sjöman, som är anställd ombord å annat fartyg än krigsfartyg. Fartyget skall vara registrerat i stat, som ratificerat konventionen, och skall regelmässigt nyttjas i sjöfart. Därest tvekan uppstår, huruvida vissa kategorier av personer ombord skall anses såsom sjömän, skall frågan avgöras av vederbörande myndighet i varje land efter hörande av berörda redar- och sjöfolksorganisationer (art. 1). Konventionen föreskriver, att varje medlemsstat, som ratificerat konventionen, skall på begäran av sjöman, vilken är medborgare i staten, för honom utfärda antingen på visst sätt utformad identitetshandling eller i undantagsfall pass utvisande att innehavaren är sjöman. Sådant pass skall äga samma giltighet som nämnda identitetshandling. Identitetshandling må på begäran utfärdas jämväl för varje annan sjöman, som antingen är anställd å ett i staten registrerat fartyg eller är inskriven vid arbetsförmedling inom staten (art. 2). Identitetshandling skall alltid vara i sjömannens besittning (art. 3). Handlingen skall innehålla uppgift om den utfärdande myndighetens namn, tid och plats för utfärdandet samt innehavarens fullständiga namn (i förekommande fall såväl för- som efternamn), födelsedag och -ort, nationalitet och signalement samt vara försedd med fotografi, namnteckning eller eventuellt tumavtryck. För utländsk sjöman må uppgift om nationalitet utelämnas, och skall sådan uppgift icke anses ensamt utgöra något avgörande be-

vis om dennes nationalitet (art. 4). Sjöman, som innehar giltig identitetshandling, skall äga rätt att återvända till den stat, som utfärdat handlingen. Denna rätt består under minst ett år efter utgången av i handlingen eventuellt angiven giltighetstid (art. 5). Vidare stadgas, att medlemsstat skall tillåta sjöman, som innehar giltig identitetshandling, att inresa till dess territorium, när inresa begäres för tillfälligt besök i land i samband med fartygs hamnuppehåll (art. 6 punkt 1). Därest utrymme finnes i identitetshandlingen för vederbörliga anteckningar därom, skall medlemsstat jämväl tillåta sjöman, som innehar giltig identitetshandling, att inresa till dess territorium, när inresa begärs a) för sjömannens inställelse ombord å hans fartyg eller för sjömannens ommönstring till annat fartyg, b) för genomresa för sjömannens inställelse ombord å hans fartyg i annat land eller i samband med sjömannens hemsändande eller c) för annat ändamål, som godkänts av medlemslandets myndigheter (art. 6 punkt 2). Medlemsstat må, innan sjömannen medges inresa för sådant ändamål som nyss sagts, av denne, redaren eller vederbörande fartygsagent eller konsul infordra utredning angående sjömannens avsikt med inresan och hans förmåga att förverkliga denna avsikt. Medlemsstat må tillika begränsa sjömannens vistelse till att avse en för ändamålet i fråga skälig tidsrymd (art. 6 punkt 3). Bestämmelserna i artikel 6, punkterna 1—3, skall dock icke inskränka ett medlemslands rätt att neka en sjöman att inresa till eller att vistas inom statens territorium (art. 6 punkt 4).

Beräffande innehållet i artiklarna 7—14 i konventionen torde få hänvisas till konventionstexten.

Konventionen antogs av konferensen med 137 röster mot 6 och 8 nedlagda. Samtliga svenska ombud röstade för antagandet av konventionen.

Svenska bestämmelser

Svenska bestämmelser, som beröres av konventionen, återfinnes i kungörelsen den 9 juni 1939 angående sjömanshusen i riket samt sjömans på- och avmönstring, kungörelsen den 7 november 1941 om skyldighet för svensk medborgare att vid utresa ur riket innehava giltigt pass, passkungörelsen den 31 maj 1940, utrikesförvaltningens passkungörelse den 14 juni 1940, utlänningslagen den 30 april 1954, utlänningskungörelsen den 4 juni 1954 samt kungörelsen den 21 mars 1958 angående tillämpning av en mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge träffad överenskommelse om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna.

För svensk sjöman, som är inskriven vid sjömanshus och som icke innehaft befattning av befälsgrad å fartyg, kan enligt passkungörelsen — i stället för vanligt *pass* — utfärdas en särskild legitimationshandling, *sjömanspass*. Sjömanspass kan enligt utrikesförvaltningens passkungörelse utfärdas även utomlands av beskickningar och konsulat för svensk sjöman som ej tillhör fartygsbefälet.

Ytterligare en för svenska sjömän avsedd legitimationshandling, *sjöfartsbok*, finns föreskriven i kungörelsen angående sjömanshusen i riket samt sjömans på- och avmönstring. Sjöfartsbok utfärdas i samband med inskriv-

ning vid sjömanshus. Varje svensk medborgare, som idkar sjöfart såsom yrke å svenskt handelsfartyg, bör enligt kungörelsen inneha sjöfartsbok.

Svenska sjömän i utrikes fart torde ofta vara utrustade både med sjöfartsbok och med vanligt pass eller sjömanspass. Den rätt att gå i land i främmande länder, som på grund av dessa handlingar eller eljest tillkommer svenskt sjöfolk, är givetvis beroende på de föreskrifter som gäller i vederbörande land. Innehavare av pass och sjömanspass måste vara försedd med visering för inresa i länder som fordrar visering. Svensk sjöfartsbok berättigar vanligen innehavaren att gå i land i samband med fartygets hamnuppehåll. I vissa länder (Amerikas förenta stater och de östeuropeiska länderna) tillåtes dock sjöman icke att gå i land, om han ej innehar annan legitimationshandling än sjöfartsbok.

Utländsk sjöman, som ankommit till riket såsom besättningsman å fartyg, äger enligt 17 § utlänningskungörelsen tillfälligt vistas å den ort där fartyget ligger, såvida icke vederbörande polismyndighet finner skäl föreskriva annat. Sådan utlännning må jämväl, om synnerliga skäl föreligger, av polismyndigheten medgivas rätt att under kortare tid tillfälligt besöka annan ort inom riket. Nu nämnda tillstånd benämnes *landgångstillstånd*. Vid landgångstillstånd godtages enligt 9 § utlänningskungörelsen sjöfartsbok såsom pass.

Utländsk sjöman, som innehar endast sjöfartsbok, kan efter avmönstring tillåtas inresa i riket. Härvid kräves dock alltid visering, s. k. *sjömansvisering*. Jämlikt 23 § utlänningskungörelsen må sjömansvisering gällande för högst fjorton dagar meddelas av polismyndigheten på orten. Utländsk sjöman, som innehar gällande hemlandspass, må utan visering inresa och vistas i riket under tre månader, därest han tillhör stat, vars medborgare åtnjuter viseringsfrihet i Sverige. För medborgare i övriga stater och statslösa erfordras visering, vilken likaledes kan meddelas av polismyndigheten på inreseorten.

Utländska sjömän, som önskar inresa i riket för att härstädes påmönstra fartyg, måste liksom övriga utlännningar inneha pass och i förekommande fall visering.

Yttranden

Beträffande innehållet i yttrandena över konventionen får utskottet hänvisa till den redogörelse härför som finnes å s. 7—12 i propositionen.

Rekommendation (nr 105) angående innehållet i skeppsapotek

Rekommendationen

Enligt rekommendationen bör varje fartyg, som nyttjas i sjöfart, vara försedd med ett skeppsapotek. Dess innehåll bör bestämmas av vederbörande nationella myndighet med beaktande av bl. a. antalet personer ombord samt resans beskaffenhet och varaktighet. Särskilda bestämmelser bör utfärdas

om att sådana läkemedel, vars användning är särskilt reglerad, skall förvaras hos befälhavaren eller annat ansvarigt befäl ombord. Till rekommendationen är såsom bilaga fogad en av medicinsk expertis uppgjord förteckning över ett skeppsapoteks minimiinnehåll. När vederbörande myndighet fastställer eller ändrar bestämmelser om innehållet i skeppsapotek bör förteckningen beaktas. Bestämmelser om innehållet bör med regelbundna mellanrum bli föremål för översyn under hänsynstagande till nya medicinska upptäckter och förbättrade behandlingsmetoder enligt förslag, varom överenskommelse må träffas mellan Internationella arbetsorganisationen och Världshälsovårdsorganisationen. I alla skeppsapotek bör även förvaras en av vederbörande myndighet fastställd medicinsk handbok, av vilken klart skall framgå hur apotekets innehåll skall användas. Det bör även fastställas föreskrifter om nödigt underhåll och vård av skeppsapoteken m. m.

Rekommendationen antogs enhälligt av konferensen med 149 röster.

Svenska bestämmelser

Med stöd av 55 § förordningen den 20 maj 1927 angående fartygs byggnad och utrustning har medicinalstyrelsen den 19 december 1951 utfärdat kungörelse angående skeppsapotek m. m. Tillägg till kungörelsen har utfärdats den 17 november 1953.

Yttranden

Beträffande innehållet i yttrandena över rekommendationen får utskottet hänvisa till den redogörelse härför som finnes å s. 13 i propositionen.

Rekommendation (nr 106) angående medicinsk rådgivning per radio till fartyg till sjöss

Rekommendationen

Enligt rekommendationen anmodas medlemsstaterna, att genom ett utbyggt system tillse att medicinsk rådgivning per radio till fartyg till sjöss kostnadsfritt göres tillgänglig hela dygnet. I fall då så befinnes nödvändigt och praktiskt lämpligt bör därvid även medicinska specialister kunna anlitas. För att rätt kunna utnyttja rådgivningen bör viss undervisning av den ombordanställda personalen ske, varjämte för ändamålet lämpliga medicinska handböcker bör utgivnas. Varje radioutrustat fartyg bör vara försett med en aktuell och fullständig förteckning över radiostationer, från vilka rådgivning kan erhållas.

Rekommendationen antogs enhälligt av konferensen med 152 röster.

Svenska bestämmelser

Genom beslut den 23 februari 1923 medgav Kungl. Maj:t, att befordran av radiotelegram över Göteborgs kuststation i samband med medicinsk råd-

givning till fartyg till sjöss fick ske utan avgift. Verksamheten utsträcktes genom beslut av Kungl. Maj:t, dels den 28 februari 1930 att omfatta samtliga kuststationer för telegrafi, dels ock den 30 maj 1952 att avse även radiotelefonersamtal.

Nu gällande bestämmelser angående medicinsk rådfrågning från fartyg till sjöss är intagna i telestyrelsens instruktioner för rörliga radiostationer och rörliga radiotelefonstationer av ringa effekt (televerkets författningssamling Serie B: 21 respektive B: 54 av år 1958).

Yttranden

Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till den redogörelse härför som finnes å s. 14 och 15 i propositionen.

Rekommendation (nr 107) angående sjömäns anställning å fartyg registrerade i främmande land

Rekommendationen

I rekommendationen uttrycker sjöfartskonferensen — med tanke i främsta rummet på de under s. k. bekvämlighetsflagg registrerade fartygen — sin allvarliga oro över den av medborgare i vissa sjöfartsländer visade benägenheten att taga anställning å andra länders fartyg utan att genom i behörig ordning slutna kollektivavtal tillförsäkra sig det skydd och de arbetsvillkor, som tillämpas å fartyg i deras egna länder. Enligt rekommendationen bör därför varje medlemsstat göra allt som står i dess makt för att avhålla sjömän inom sitt territorium från att taga anställning eller avtala om anställning ombord å fartyg registrerade i främmande land, såframt icke anställningsvillkoren i stort sett är likvärdiga med de villkor, som föreskrives genom kollektivavtal och sociala normer godtagna av redares och sjömäns bona fide organisationer i sådana sjöfartsländer, där dylika avtal och normer traditionellt följes. Det bör därvid fästas särskilt avseende vid att betryggande bestämmelser finnes gällande för sjöman, anställd å fartyg registrerat i främmande land, i två avseenden, nämligen för de fall då han landsatts i främmande hamn antingen på grund av omständigheter, varöver han icke råder, eller på grund av sjukdom eller skada, som inträffat under tjänst på fartyget och ej uppsåtligen vållats av honom själv. Bestämmelserna bör därvid avse, i förstnämnda fallet, att sjömannen skall återsändas till anställningshamnen, hamn i hemlandet eller i det land, vilket han tillhör, eller annan hamn, som anges i särskild ordning, och i det senare fallet, att han skall erhålla medicinsk vård och underhåll.

Rekommendationen antogs vid konferensen med 138 röster mot 0 och 11 nedlagda. Samtliga svenska ombud röstade för antagandet av rekommendationen.

Svenska bestämmelser

Enligt 38 § kungörelsen den 9 juni 1939 angående sjömanshusen i riket samt sjömäns på- och avmönstring m. m. skall påmönstring av svensk sjöman ske, därest han anställs eller finnes anställd å utländskt handelsfartyg, som avgår från svensk hamn. Därvid skall mönstringsförrättare iakttaga bl. a., att mellan sjömannen och fartygsbefälhavaren upprättas anställningskontrakt. Om fartyget ej tillhör främmande stat, mellan vilken och Sverige överenskommelse är gällande angående ömsesidigt understödjande i vissa fall av sjömän från den andra staten, skall i anställningskontraktet, vilket utskrivs på fastställt formulär, inrymmas bestämmelse därom att, därest sjömannen till följd av antingen sjukdom eller skada, som han icke ådragit sig genom grovt vållande eller vid tjänstens antagande förtegat, eller annan utan hans förvållande förekommen anledning kvarlämnas på ort utom Sverige, gottgörelse skall utgivas av befälhavaren för hans sjukvård under tolv veckor efter anställningens upphörande och för hemresan till närmaste svenska hamn.

Yttranden

Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till den redogörelse härför som finnes å s. 16 och 17 i propositionen.

Rekommendation (nr 108) angående sjömäns sociala villkor och säkerhet i förhållande till fartygs registrering

Rekommendationen

Jämväl denna rekommendation anknyter till de sociala förhållanden, som har samband med registreringen av fartyg under s. k. bekvämlighetsflagg. I rekommendationen framhålles att arbetsförhållandena har en väsentlig inverkan på säkerheten för människoliv till sjöss och att de därmed sammanhängande problemen erhållit en synnerligen framskjuten ställning genom den stora mängd tonnage, som registrerats i länder, vilka hittills icke räknats till de traditionella sjöfartsländerna. Därvid hänvisas till att en vid Förenta Nationernas s. k. havsrättskonferens i Genève i april 1958 antagen konvention om det öppna havet innehåller stadgande om att varje stat har rätt att låta fartyg segla under dess flagg, att det beträffande ett fartygs nationalitet måste föreligga ett verkligt samband mellan flaggstaten och fartyget, varvid staten särskilt måste i administrativa, tekniska och sociala hänseenden utöva effektiv jurisdiktion och kontroll över de fartyg, som för dess flagg, samt att varje stat har skyldighet att i fråga om fartyg, som seglar under dess flagg, med beaktande av tillämpliga internationella överenskommelser rörande arbetsförhållanden vidtaga för betryggande av säkerheten till sjöss nödvändiga åtgärder i vad avser bland annat fartygs be-

mannig och arbetsförhållandena ombord. Under åberopande vidare av den förut behandlade rekommendationen (nr 107) angående sjömäns anställning å fartyg registrerade i främmande land och konventionen (nr 70) angående social trygghet för sjömän, antagen vid Internationella arbetsorganisationens sjätte sjöfartskonferens år 1946, hemställes till medlemsstaterna, att dessa måtte tillämpa en bestämmelse av innehåll, att det land, vari ett fartyg registreras, bör erkänna alla de förpliktelser, som en fartygsregistrering innebär, samt utöva effektiv jurisdiktion och kontroll till gagn för sjömännens säkerhet och välfärd ombord å registreringslandets sjögående handelsfartyg. Rekommendationen uppräknar därvid ett antal åtgärder, som registreringslandet särskilt bör vidtaga. För kännedom härutinnan torde få hänvisas till rekommendationstexten.

Rekommendationen antogs av konferensen med 144 röster mot 0 och 3 nedlagda. Samtliga svenska ombud röstade för antagandet av rekommendationen.

Svenska bestämmelser

Rekommendationen omspanner vad svenska förhållanden beträffar en mängd lagar och författningar samt bestämmelser i kollektivavtal. Här må endast erinras om bestämmelserna angående sjövärdighet i 5 a § sjölagen och om vissa med föranledande av nämnda lagrum utfärdade författningar, nämligen dels förordningen den 20 maj 1927 angående fartygs byggnad och utrustning, dels ock förordningen den 9 december 1932 angående vissa säkerhetsåtgärder vid nyttjande av fartyg. Vidare må erinras om att lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg stadgar, att inom riket fartygsinspektionen och utom riket konsulerna skall utöva sådan tillsyn för att utröna huruvida bestämmelserna i 5 a § sjölagen och de med stöd därav utfärdade föreskrifterna är iakttagna. Lagen gäller — med vissa undantag — för svenskt fartyg och utländskt fartyg, som finnes här i riket. Slutligen må erinras om att bestämmelser avseende de förhållanden, som i övrigt åsyftas i rekommendationen, återfinnes i bl. a. kungörelsen den 9 juni 1939 angående sjömanshusen i riket samt sjömäns på- och avmönstring m. m., sjömanslagen den 30 juni 1952, befälsförordningen den 12 juni 1936 samt lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt.

Det må nämnas, att konventionen (nr 70) angående social trygghet för sjömän, vilken endast ratificerats av tre stater och icke trätt i kraft, innehåller vissa detaljföreskrifter som hindrar en svensk ratificering (jfr prop. nr 321/1946). Konventionen om det öppna havet har — liksom övriga av havsrättskonferensen antagna konventioner — ansetts f. n. icke böra ratificeras av Sverige.

Yttranden

Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till den redogörelse härför som finnes å s. 18—20 i propositionen.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, har anfört:

»Konventionen (nr 108) angående nationella identitetshandlingar för sjömän behandlar ett problem, som är av betydande vikt för den internationella sjöfarten. För sjömännen, som tillbringa så stor del av sin fritid ombord på fartygen, är det ett berättigat intresse att ha möjlighet att gå i land under fartygens hamnbesök. Det är också av betydelse både för dem, som är anställda på fartyg i internationell fart, och för redare för sådana fartyg, att en sjöman, som avmönstrat ett fartyg i främmande land eller skall tillträda anställning på fartyg i sådant land, skall ha rätt att resa genom landet på väg till eller från fartyget. Svårigheter för sjömän att få tillträde till främmande länder i sådana syften har emellertid uppkommit till följd av att någon internationell överenskommelse om särskild för sjömän avsedd identitetshandling icke finnes. De nu förekommande identitetshandlingarna är av de mest skiftande slag, och de olika länderna tillämpar en oenhetlig praxis i fråga om utländska sjömäns tillträde till sina territorier. Bland sjöfolket har det länge varit ett önskemål att dessa svårigheter skall undanröjas, så att man skall komma från den osäkerhet och de övriga olägenheter som följer av de rådande förhållandena.

Konventionens syfte är att få till stånd en likalydande och likvärdig internationell identitetshandling och att skapa en enkel och likformig praxis på området. Såsom sjöfartsstyrelsen uttalat skulle ett genomförande i vårt land av de principer som innefattas i konventionen knappast innebära någon väsentlig ändring i behandlingen i Sverige av utländskt sjöfolk. Det väsentliga skälet för en svensk ratifikation ligger därför huvudsakligen i vikten av att bidra till en mera allmän anslutning till konventionen eller i vart fall ett internationellt accepterande av dess principer, vilket skulle underlätta för svenskt sjöfolk att i länder utanför Norden erhålla en behandling, som motsvarar den som kommer utländskt sjöfolk till del i Sverige. Förhållandet torde vara detsamma i de övriga nordiska länderna. Jag kan ge min fulla anslutning till konventionens syfte.

Med hänsyn till överenskommelsen mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna är emellertid frågan om ratificering av konventionen av de nordiska länderna en gemensam nordisk angelägenhet, som måste lösas enhetligt. Utlänningsmyndigheterna i såväl Sverige som Danmark, Finland och Norge har — såsom framgår av yttrandet från Nordiska utlänningsutskottet — rest erinringar mot en ratificering av konventionen med hänsyn till de olägenheter, som ur utlänningskontrollsynpunkt skulle uppstå vid dess tillämpning.

Dessa spørsmål har nyligen varit föremål för diskussion mellan representanter för sjöfartsmyndigheterna i de nordiska länderna i syfte att söka tillgodose såväl sjöfartens intresse som intresset av en effektiv gemensam utlänningskontroll. Dessa överläggningar har ännu icke kunnat slutföras,

men de har lett till att vissa undersökningar påbörjats. När dessa utförts avses frågan ånyo bli föremål för gemensamma nordiska överväganden. I avbitan därpå är jag ej beredd att nu förordna en ratificering av konventionen från svensk sida.

Vad angår rekommendationen (nr 105) angående innehållet i skeppsapotek, rekommendationen (nr 106) angående medicinsk rådgivning per radio till fartyg till sjöss samt rekommendationen (nr 108) angående sjömäns sociala villkor och säkerhet i förhållande till fartygs registrering har de anvisningar, som innefattas i dessa rekommendationer, iakttagits i svensk lagstiftning och praxis. Dessa rekommendationer påkallar därför ej någon åtgärd från svensk sida.

I fråga om rekommendationen (nr 107) angående sjömäns anställning å fartyg i främmande land bör framhållas, att svensk lagstiftning och praxis icke täcker rekommendationens anvisningar vad angår de fall, då utländsk sjöman i Sverige tager anställning å utländskt fartyg. Enligt sjöfartsstyrelsens mening bör dock genom samverkan mellan berörda statliga myndigheter vissa möjligheter finnas att granska även sådana anställningar. Arbetsmarknadsstyrelsen har förklarat sig beredd att taga aktiv del i arbetet att avhålla sjömän bosatta i Sverige från att taga anställning eller avtala om anställning å utländskt fartyg, såframt icke anställningsvillkoren uppfyller de krav, som anges i rekommendationen. Med hänsyn till angelägenheten av att stödja det syfte att motverka uppkomsten av skadliga verkningar på det sociala området i anledning av registreringarna under s. k. bekvämlighetsflagg, som innefattas i denna rekommendation liksom i rekommendationen nr 108, förordar jag, att anvisningarna i rekommendationen nr 107 i görlig mån beaktas i praxis. Därmed torde rekommendationens anvisningar i det väsentligaste vara uppfyllda.»

Utskottet

I fråga om sjömäns rätt att gå i land, då deras fartyg ligger i främmande hamn, tillämpas i skilda länder skiftande regler. Reglerna kan till och med vara olika i hamnarna i ett och samma land. Dessa förhållanden har skapat osäkerhet och irritation bland sjöfolket, något som enligt utskottets uppfattning är naturligt särskilt med hänsyn till de speciella påfrestningar som tjänsten till sjöss innebär.

Det förekommer ofta att sjömän i samband med av- och påmönstring i utlandet nödgas företaga resor i en eller flera främmande stater. I flera stater tillämpas för sådana resor samma regler som för vanlig inresa, d. v. s. man fordrar pass och i förekommande fall visum. Särskilt kravet på visum kan i många fall vålla olägenheter för sjömännen. Många sjömän besöker nämligen sällan hamn, där de har möjlighet att ordna de för visum erforderliga

formaliteterna. Vidare är deras besök i land ofta så korta, att det är svårt att därvid hinna med att ordna visum.

I anledning av dessa förhållanden har Internationella arbetsorganisationens konvention nr 108 om nationella identitetshandlingar för sjömän tillkommit. Meningen är att en sådan identitetshandling skall berättiga innehavaren dels att gå i land i främmande hamn, dels att genom andra länder företaga sådana resor som betingas av hans av- eller påmönstring på fartyg.

En svensk ratificering av konventionen skulle i fråga om utländska sjömäns rätt att gå i land och resa i Sverige inte innebära några påtagliga förändringar. Redan gällande svenska bestämmelser i ämnet ger nämligen de utländska sjömännen ganska vida möjligheter att utan annan identitetshandling än sjöfartsbok eller liknande vistas på svenskt territorium för ändamål som anges i konventionen. Däremot skulle ett genomförande av konventionens regler i andra länder innebära stora fördelar för sjöfolket på de svenska fartyg.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser utskottet angeläget att Sverige genom att ratificera konventionen bidrager till att dess regler snarast genomföres. Utskottet delar således helt departementschefens positiva inställning till konventionens syfte.

Såsom framgår av propositionen, föreligger emellertid vissa svårigheter ur utlänningskontrollsynpunkt att nu genomföra konventionens regler i Sverige. Liknande svårigheter torde föreligga för de övriga nordiska länder, som omfattas av överenskommelsen om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna, nämligen Danmark, Finland och Norge. Denna överenskommelse medför att frågan om ratificering av konventionen bör lösas enhetligt i samtliga av överenskommelsen berörda länder. Med hänsyn till dessa förhållanden föreslås i propositionen att Sverige inte nu ratificerar konventionen.

Såsom departementschefen omnämner, har gemensamma nordiska överläggningar redan påbörjats för att undanröja hindren för ratificering av konventionen. Med hänsyn härtill och till den genomgående positiva inställning till förevarande fråga, som synes föreligga hos sjöfartsmyndigheterna i berörda nordiska länder, saknas enligt utskottets mening skäl att, såsom föreslås i förevarande motion, överlämna frågan till behandling av Nordiska rådet.

Beträffande förevarande rekommendationer finner utskottet att de däri uttalade önskemålen får anses i huvudsak uppfyllda genom gällande svenska bestämmelser och praxis. På grund härav ansluter sig utskottet till departementschefens uppfattning att rekommendationerna inte påkallar någon åtgärd från svensk sida.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- A. att riksdagen, i anledning av förevarande proposition, nr 78, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anför;

B. att motionen II: 498, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet anfört, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1959

På andra lagutskottets vägnar:

EDVIN JACOBSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Sunne, fru Carlqvist, herrar Edström, Thorsten Larsson och Ringaby;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo, Wahrendorff, Fredriksson, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Björkman, Svensson i Kungälv*, Carlsson i Göteborg* och Anderson i Sundsvall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.